

LES MANCANCES A LA DOCÈNCIA DE LA UPC EN EDUCACIÓ PER A UN DESENVOLUPAMENT HUMÀ SOSTENIBLE

Raúl Velasco Fernández
Consell de l'Estudiantat de la UPC
S204 C. Jordi Girona 1-3
Edifici Omega - Campus Nord de la UPC
08034 – Barcelona, Espanya
Telèfon: +34 93 413 78 13

velasco.raul@gmail.com

En primer lloc identificarem la ponència en el 1r. bloc temàtic proposat, la innovació docent.

Com a estudiant i membre de diferents òrgans de govern de la UPC, m'he adonat que l'educació que s'imparteix a la nostra Universitat té mancances en molts sentits, però especialment en l'educació en valors a l'enginyeria i en l'enfocament transversal dels estudis. Alhora, aquesta UPC està lluny de tenir un impacte ambiental i una gestió interna de funcionament, com per exemple en la gestió de residus, que pugui servir d'exemple a la societat.

Si bé en l'educació que s'imparteix a la UPC se'ns ensenyen uns coneixements tècnics, o se'ns donen les eines per assolir-los, no se'ns ensenya a tenir-ne una visió crítica, així com tampoc de les seves aplicacions i les seves conseqüències. Tampoc no se'ns educa a través de l'ensenyament reglat per adquirir els valors ètics i de responsabilitat social lligats estretament a coneixements i eines que sí que se'ns està ensenyant a utilitzar. Seria injust no remarcar que hi ha certs professors que per iniciativa pròpia sí que fan esforços en aquest sentit.

El fet que la UPC sigui una universitat pública, fa especialment important la responsabilitat social que ha de tenir. La UPC ha d'assumir un compromís amb la societat especialment important, no només per formar part del sistema educatiu públic, que té una gran part de responsabilitat en el perfil de les generacions futures, sinó també per l'important rol que juga en la recerca i en la transferència de tecnologia als sistemes productius i als serveis de la societat actual. És clarament evident la importància que han agafat en el desenvolupament econòmic el coneixement i el desenvolupament de noves tecnologies, aspectes en què la Universitat juga un paper molt destacat. Alhora, moltes decisions de gran importància es prenen basant-se en estudis tècnics, els quals recomanaran en molts dels casos unes o altres opcions en funció dels valors dels professionals que hi ha darrere.

Però per parlar sobre el rol de la universitat en el desenvolupament em remetré a les paraules d'Alejandra Boni,¹ potser d'una manera massa extensa però, al meu parer necessària: *“...la educación universitaria puede formar líderes inspiradores que se desempeñen eficazmente en el mundo político y económico del siglo XXI y profesionales especializados que pueden inventar, adoptar y transferir la tecnología moderna a todos los sectores de la sociedad. Y, por último, lo que nos parece más fundamental, la educación superior aumenta las opciones de las personas y, por tanto, contribuye directamente al desarrollo humano de los habitantes de todo el mundo. Dado este papel enormemente relevante para el desarrollo humano que a nuestro juicio tiene la educación superior, es importante que sea considerada como un bien público global, que no puede dejarse a las fuerzas del mercado. Sin embargo [...], ésta no es la tendencia de la educación universitaria en el contexto actual. Las fuerzas económicas y políticas que dirigen el proceso globalizador impulsan hacia otra dirección: hacia una*

educación universitaria que prepare a los recursos humanos para un tipo de empresa donde los criterios fundamentales son la eficiencia y la rentabilidad.

A nuestro juicio, esta es la cuestión central del debate, sobre el rol de la universidad en el contexto de la globalización: por un lado, el considerar la educación terciaria como un bien público global o como un servicio sujeto a la dinámica del mercado, por otro, la reflexión sobre si la universidad debe formar buenos especialistas para competir en el mercado global, y de esa manera aumentar la capacidad científico-tecnológica de un país para que sea más competitivo, o formar ciudadanos comprometidos con un modelo de desarrollo equitativo y sostenible para todo el planeta. O ambas cosas, si esto es posible.”

En aquest sentit que apunta A. Boni, crec fermament que una universitat pública com la UPC ha de fer una aposta compromesa per formar el seu estudiantat en la línia del compromís per a un desenvolupament equitatiu i sostenible. Si bé actualment en algunes assignatures s'acostuma a fer petites referències a mesures mediambientals, no deixen de ser d'un caire molt anecdòtic i dispers. Alhora, assignatures com Projectes o Tecnologia del Mediambient, que introdueixen alguns criteris crítics vers el desenvolupament i l'aplicació de certes tecnologies, acostumen normalment a impartir-se a l'últim curs de la carrera. Això fa perdre la possibilitat que l'estudiantat sigui més crític amb la seva formació.

Si bé molts experts en l'àmbit de l'educació per a un desenvolupament humà sostenible aposten per una educació transversal en aquests temes, crec que seria un bon començament establir una assignatura troncal i obligatòria per formar en aquest àmbit i consolidar uns valors i unes directius clares. Aquesta assignatura s'hauria d'enfocar des d'una perspectiva global de la responsabilitat social que ha d'assumir tot titulat universitari en el seu àmbit. Alhora hauria d'aproximar l'estudiantat a l'impacte i la globalitat del desenvolupament, fent èmfasis en els problemes desencadenats per l'externalització dels impactes mediambientals i els problemes creats a països tercers per l'explotació de recursos. S'ha d'aproximar als estudiants la responsabilitat global que adquiriran en prendre certes decisions, apropant-los als problemes del Sud, massa cops creats pel desenvolupament del Nord. Alhora crec que s'haurien d'establir en totes les carreres itineraris de cooperació. L'experiència adquirida pels programes de cooperació treuen a la llum que les necessitats de formació són molt diferents per als professionals que actuen en contextos locals diferents dels nostres. La UPC ha de donar una formació tecnològica ajustada també a la realitat d'altres contextos i col·laborar així activament a formar professionals que hauran de treballar en altres països amb realitats molt diferents.

D'altra banda, per aconseguir una formació transversal en l'educació en uns valors que condueixin a un desenvolupament humà sostenible, la Universitat ha d'iniciar un pla estratègic d'actuació a gran escala. Començant per realitzar una formació de formadors, alhora que s'introdueixen fortament aquests temes de responsabilitat social als programes de doctorat, garantint així uns futurs professors universitaris preparats per als nous reptes de la Universitat.

Una altra línia d'actuació, i de molt importància, és l'actual revisió de plans d'estudi per a l'adaptació al Pla de Bolonya. Actualment s'està confeccionant tot el mapa de graus que tindrà en pocs anys la UPC. És en aquest context que a la UPC se li planteja una gran oportunitat de començar a implantar en els nous plans d'estudis unes línies de clar compromís amb el desenvolupament humà sostenible, que se li han d'exigir des dels diferents àmbits de la Universitat i de la mateixa societat.

La Universitat no ha de tenir por i ha d'apostar amb fermesa per tenir un rol actiu, important i, per què no, de lideratge en el treball per un món més equitatiu i just. D'aquesta manera pot incidir activament tant en l'actualitat, amb tota la seva capacitat

d'assessorament i transferència d'una tecnologia apropiada, com en el futur, formant les persones del demà.

1. Boni, Alejandra; Agustí Pérez-Foguet, Agustí (Coord.) (2006). *Construir la ciudadanía global desde la universidad*. Colección Informes 32, Intermón Oxfam, Roger de Llúria, 15. 08010 Barcelona. Federación Española de Ingeniería Sin Fronteras, Pelai, 55, 2º 2º 08001 Barcelona. ISBN: 84-8452-448